

Röportaj / Interview

Şerife Deniz **Ulueren**

Fotoğraflar / Photos

Mustafa **Yalçın**

“As someone living with earth,
if I am to leave
my profession,
LET THIS LIVE END already”

“Toprakla yaşayan biri
olarak mesleğimi
bırakacaksam,
BU HAYAT BITSİN zaten”

Toprakla bütünleşmiş
gerçek sanatçı

Ayfer Karamani

A real artist integrated with earth

Ayfer Karamani 1957 yılında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Tekstil ve Seramik Bölümleri'nden mezun oldu. İlk desen sergisini 1954 yılında Galatasaray Lisesi'nde açtı. 1962 yılında Prag'da açılan Uluslararası Seramik Sergisi'nde gümüş madalya aldı. 1963'de Venedik Bienali'ne katıldı. Türkiye'nin çeşitli illerinde banka şubeleri ve oteller başta olmak üzere 20 kadar yapıda, bir kısmını eşi Sabit Karamani ile birlikte hazırladıkları çeşitli seramik duvar uygulamaları bulunmaktadır. Eserleri Türkiye dışında ABD, İngiltere, Almanya, Fransa ve Japonya'da özel koleksiyonlarda yer almaktadır. Sanatçının 1998 yılında ABD'de açtığı sergi için hazırlanan ve seramikçilik yaşamının 40 yılını kapsayan “Ayfer Karamani-Toprağın Sırları ve 40 Yıl” isimli kitap aynı yıl yayımlanmıştır. Yurtiçinde ve dışında birçok karma sergiye katılmış olan ve 2001 yılında 44. yılını kutlayan Ayfer Karamani'nin Akbank Galerisi'ndeki sergisi 22. Kişisel sergisiydi.

Ayfer Karamani graduated from Istanbul State Fine Arts Academy Textile and Ceramic Departments in 1957. She opened her first design exhibition in Galatasaray Lycee in 1954. She won the silver prize at the International Ceramic Show held in Prague in 1962. She participated in the Venice Bienal in 1963. There are various ceramic wall applications in various provinces of Turkey in about 20 buildings like branch offices and hotels, some of them prepared with her husband Sabit Karamani. Her works are found in private collections outside Turkey in USA, Britain, Germany, France and Japan. The book "Ayfer Karamani-Toprağın Sırları ve 40 Yıl" (Ayfer Karamani-Secrets of the Earth and 40 years) prepared for the show the artist held in USA in 1998, covering 40 years of her life as a ceramic artist, was published in the same year. The exhibition in Akbank Gallery was the 22nd solo show by Ayfer Karamani who has participated in many joint exhibitions domestically and internationally, who celebrated her 44th year in 2001.

Beyoğlu'nda Tünel'e doğru yürüyorum, Postacılar Sokak'tan girdim köşeyi dönerken kepenkli bir atölye demişti birgün önce konuşurken. O toprak kokusu sanki bütün sokağa yayılmışcasına beni oraya çekiverdi. Kapıyı açtım her yer heykellerle, kadın figürleri, duvar panoları ve kurumuş çiçekle nostaljik bir görüntüye sahipti. Hoş geldin faslı, titreyen ellerle ikram ettiği sıcak çayı ve elinden düşmeyen sigarası, elbette gülerek karşıladı bizi. Belli ki o atölye Ayfer Hanım'ın her şeyi... Hayatı, işi, eşiyiyle paylaştığı yıllar, başarıları, bir insan bu kadar sever mi işini? Evet

insan belki inanmıyor ama o yıllara meydan okumuş sanatçı hala mesleğiyle yaşıyor. Herkese örnek olacak bir özveri örneği bu portre. Ankara'dan Bodrum'a, Nişantaşı'ndan Mersin'e bankalarda, otellerde, holdinglerde daha sayamayacağım birçok yerde yaşayan eserlerini görmek mümkün. 50. Yıl Sergisine hazırlandığı şu aylarda bile nasıl heyecanlı, takdir etmemek mümkün değil. Yeni yılın ilk haftalarıydı, Ayfer Hanım anlattı ve dinledim, hayran kaldım.

I am walking towards the Tunnel in Beyoğlu, started on Postacılar Road; the day before she had said, "A studio with a shutter as you turn the corner". That smell of earth drew me towards there as if it was spread all over the road. I opened the door; everywhere was full of statues, women's figurines, wall panels and dried flowers, giving a nostalgic appearance. We were greeted by the welcome phase, the hot tea she served with shaking hands and the cigarette she never dropped from her hand, indeed with smiles. Obviously, the studio was her everything. Her life, job, the years she shared with her husband, her achievements; does a person love her profession this much? Yes, maybe one doesn't believe it but this artist who defied years, is still living by her profession. This picture is a model of sacrifice, which is an example for everyone. It is possible to see her works in banks, hotels, holdings and countless other places, from Ankara to Bodrum, from Nişantaşı to Mersin. One cannot stop appreciating how excited she is these months as she prepares for her 50th anniversary exhibition. It was the first weeks of the new year; the lady told and I listened and I was awe-struck.

Şerife Deniz: Toprakla uğraşmak nasıl bir duygu?

Ayfer Karamani: İşte bak ona cevap ver, herhalde mesleğini çok seven bir kişi için daha zevkli başka bir şey yoktur. Ben de diyorum ki daha zevkli dünyada başka bir olay yok. Bütün isteğim sağlığını devam etsin ve ben çamurumdan ayrılmayayım. Eğer ayrılacak bir olay varsa bitsin bu hayat, umurumda değil. Hani oyuncular da sahnede öleyim derler ya o hesap benimki. Tabii seramik çok ağır bir iş, çamuru yoğurmak şekil vermeden önce onu ayarlamak, şekli vermeye geçmek için toprağı yığmak, derken heykel yapacaksanız konusu neyse ona göre ayarlamalar arkadan geliyor. Ama bütün iş onun evvela toprağını hazırlamak, çok ağır.

Ş.D: Toprağı nasıl yoğuruyorsunuz?

A.K: Şimdi artık ellerim yetmiyor yoğurmaya, iki naylon arasına koyuyorum, üstüne çıkıp çigniyorum. Sonrası heykeli yaptınız, kurumaya bırakıyorsunuz, rötuşu yapıp, iyice kurduğundan emin olduğun anda fırına giriyor, çıkınca boyanıp yeniden fırınlanıyor. Birincisi bisküvi, ikincisi sırlı pişim.

Ş.D: Ve sonra?

A.K: En son mu? Beğenmezsin kırıp atarsın diyorum.

Ş.D: Kaç gününüzü alıyor

A.K: Kuruma faslı zaman alıyor.

Şerife Deniz: What kind of a feeling is dealing with earth?

Ayfer Karamani: Look, there is an answer to this. I guess there is nothing more enjoyable for someone who loves her profession so much. I say there is nothing more enjoyable in the world. All I want, let me have my health and I don't stay away from my clay. If something will cause us to be separated, let this life end, I don't care. Mine is just as actors say let me die on stage. Indeed ceramic is heavy work; to knead the clay, to adjust it before shaping it, to pile the earth before moving to shaping, then you have to make adjustments according to the subject if you are going to make a sculpture. But the whole thing is first to prepare the earth; it's very hard.

Ş.D: How do you knead the clay?

A.K: Now my hands are not strong enough for kneading any more; I put it between two nylon sheets, I step onto them and knead it. Then you've made the sculpture, you let it to dry, you do the retouching when you're sure that it is fully dried, it goes into the kiln, when it comes out it is painted and refired. The first one is bisque, the second one is glazed firing.

Ş.D: Aşk temaları görüyorum genellikle.

A.K: Akademiyi bitirdiğim sıralarda tamamen soyut çalışıyordum. Sonra kayalar girdi, kayalarda yüzler belirmeye başladı. Kayaların içinden doğan insanlar, sonra insanlar bedenli olmaya başladı ve sonu aşka döndü. Yavaş yavaş yalnız tipler belirmeye başladı. Ama şimdi ne çalışıyorsun dersin, canım ne istiyorsa onu yapıyorum. Çok çeşitli yılların birikimi olduğu için tek konuya sapanmama gerek yok.

Ş.D: Peki renkler nasıl oluşuyor?

A.K: Renk çok önemli, asla pırl pırl fonksiyonel çalışmıyorum. Boyalarımı eşim yapıyordu, doğal sırları. Ondan sonra ben yapmaya başladım, eşimi kaybedince ilk iki yıl çok zorlandım renk oluştururken, şimdi yaptığım boyayı kendim bile tutturamıyorum. Eşim gramını formüllerini yazardı. Ama ben ne rakam bilirim, ne gram, gram yerine göz kararı oluşturuyorum.

“I opened a ceramic show without having seen any shows in my life. There fore, I am leaving a very good viewer to the new generation.”

“Hayatımda hiç sergi görmeden seramik sergisi açtım. Bu yüzden yeni nesle çok iyi bir seyirci bırakıyorum.”

Ş.D: And then?

A.K: You mean finally? You don't like it, you throw it away.

Ş.D: How many days of your time does it take?

A.K: The drying phase takes time.

Ş.D: Mostly I see love themes.

A.K: When I graduated from the Academy, all my works were abstract. Then came rocks, faces started to appear on rocks. People born out of rocks; then people started to have bodies and eventually it turned to love. Gradually, lone figures started to appear. But now, if you ask what are

you working on, I do whatever I like. I don't have to get stuck on a single theme as there is a wealth from many many years.

Ş.D: Well, how are the colors formed?

A.K: Color is very important, I never work glittering bright functional. My husband used to do my dyes, the natural glazing. Then I started to do them, when I lost my husband, I had a hard time creating colors the first two years, now even I, myself, cannot hit the dye I make myself. My husband used the write down the grams, the formulas. But I don't know numbers or grams; I just do it by eye, instead of grams.

“Çıldır diyorum öğrencilerime, çiçek gibi yaptığın çalışmaya yumruğu vurduğun anda bir yerlere gelirsin.”

“I tell my students go crazy. You go places when you put your fist in the work you made like a flower.”

Ş.D: Renkler neden çok parlak değil?

A.K: Ben kazıdan çıkmış gibi seviyorum, istesem gördüğün heykelleri muntazam renklerle de yaparım. Zaten sırlarım tarih öncesi mağara içi resimleri gibi. Çoğu dökülmüş duvar gibi. Parlak renkler çok ama onları öğrencilerime veriyorum.

Ş.D: Neden çok sergi haberleri duyamıyoruz?

A.K: Seramik satışı en az, masrafı en çok olan, elektriği, çamuruyla, sırların ana madde fiyatlarıyla. Çok pahalı bir sanat o yüzden alıcı alışık değil, yine de otuzbeş parçayla sergi açıyorum, yirmi tane sattığımda sergi bayağı iyi gitti deriz.

Ş.D: Türkiye’de ve yurtdışındaki sergilerinizde neler fark ediyor?

A.K: Üstelik almaya alışık bir toplum değiliz. Resme alıştık. Ben heykel yaparım, panolar satılır, heykelleri kucaklar getiririm. Amerika’da sergide bütün heykellerim satılır. Bizim Türk toplumu evine heykel almaz. Birakin büyük müesseselerin ilgilenmesi lazım. Hiç ilgi yok.

Ş.D: Siz kendinizden önce hiç seramik sergisi görmeden sergi açtınız, yeni nesli nasıl buluyorsunuz?

A.K: Yeni nesle çok iyi bir seyirci bırakıyorum. Bizim zamanımızda biz bile seramik sergisi görmedik. 1955’lerden bahsediyorum. Hiç seramik sergisi görmeden sergi açtım. Derse gelen öğrencilerim var. Bir keresinde orta yaşlı geçmiş bir hanım öğrencime çıldır dedim. “Aman Ayfer Hanım yapmayın ömrüm boyunca akıllı ol dediler” dedi.

Ş.D: Nasıl çıldır diyorsunuz, ne yapmalarını bekliyorsunuz?

A.K: Nasıl çıldırılır biliyor musun? Bunu yaptın böyle çiçek gibi vur üstüne dedim. Onu yapabildiğin anda bir yerlere varabiliyorsun. Titiz çalışma değildir artistik çalışması. Emek değil o yalnızca zanaatçılara yakışan deyim. Ama ben bunu on dakikada da yapabilirim. Emek sanat değildir. Aman sanatçı denmesinden midem bulanıyor yeni bu televizyonlardakilerden.

Ş.D: Why aren’t colors very bright?

A.K: I like them as if they are dug from the ground, if I want to, I could the make the sculptures you see in regular colors, too. In fact my glazes are like prehistoric cave drawings. Most of them are like worn-out walls. There are a lot of bright colors but those I give to my students.

Ş.D: Why can’t we hear a lot exhibition news?

A.K: Ceramic is sold the least and is the most expensive, with electricity, clay and prices of raw materials for glazes. It is a very expensive art, therefore the buyer is not used to it, still I hold a show with thirty-five items; when I sell twenty, we say the show was quite successful.

Ş.D: What are the differences in your shows in Turkey and abroad?

A.K: Plus, we are not a society accustomed to buying. We got accustomed to paintings. I make sculptures, panels are sold, I hug the sculptures and bring them back. In the US, all my sculptures are sold in the show. Our Turkish society does not sculptures for their homes. Large institutions have to take and interest. There is no interest whatsoever.

Ş.D: Neden yumruk vur diyorsunuz?

A.K: Tiril tiril bir şey yapmaya çalışıyor insan. Sanat bu yürekten çıkar, insana heyecanını aktarmayı öğretiyor. Hiçbir zaman çıplak resmi çizmeyi öğrenirken tek çizgiyle çizmedik. Üst üste çizerek arama yaparız. Bazen çamuru alırsın pat diye yaparsın, bazen de çizerek figürleri çalışırım, ama sonra değiştiririm, heykelin gövdesi kalır, kollarını yapmam.

Ş.D: İnsanlardan kaçıyor gibisiniz.

A.K: İnsanlardan kaçıyorum, hiç kimseyle konuşamaz oldum. Herkes bizler gibi açık değil, burada güneş görmediğim için yazın dört ay Bodrum'da köyde kalıyorum. Birçok insanla karşılaşıyorsunuz, herkese merhaba dedikten sonra kitabımı alıp kenara çekiliyorum. Akademi grubuyla birlikteyken aynı dili konuştuğumuz için çok keyifliydi. Ancak bana çok boş geliyor ve ben işimle ve kitaplarımla çok mutluyum.

Ş.D: Bırakayım demediniz mi?

A.K: İşimi bırakmak hiç aklıma bile gelmedi. Biz eşimle evli gibi değil, bir şeyleri yaratmak için çalıştık. Rengimiz bitti örneğin, o hemen yapılır, fırınlar yakılır, evde yemek var yok hiç fark etmezdi. Seramik bizim her şeyimizdi. Bunca yıldan sonra nasıl bırakırım.

Ş.D: Why do you tell them to put their fists in?

A.K: One tries to create something very neat. This is art; it comes from the art, it teaches one to transfer her emotions. We never drew in a single line when we were learning to draw a bare picture. We do searches by drawing on top of each other. Sometimes you take the clay, you do it just like that; but sometimes I work on the figures drawing, but then I change them, the body of the sculpture is left, I don't do the arms.

Ş.D: You seem like running away from people.

A.K: I am running away from people, I can't talk to anyone any more. Everyone is not open like us; I stay in a village in Bodrum four months in the summer since I don't see the sun here. You meet many people, after I say hi to everyone, I take my book and go to a corner. It was very enjoyable since we talked to same language when I was with the Academy group.

But this seems vain to me and I'm very happy with my work and my books.

Ş.D: Didn't you try to quit?

A.K: I never thought of quitting my work. With my husband, we worked for creating things, not as a married couple; when we were out of color, for example, it was made immediately, kilns were turned on, it didn't make a difference if there was any food in the house or not. Ceramic was everything we had. How can I quit it after these years.

Ş.D: Is there anything left in you after all these achievements?

A.K: The dream of a ceramic artist is to work walls, I did everything. Now, I'm working only for my show I will hold in Kibele Art Gallery, İş Towers October-November 2007. I will display whatever I have left with me from the day I first started until today. It's called retrospective.

Ş.D: Bunca başarıdan sonra içinizde kalan bir şeyler oldu mu?

A.K: Bir seramik sanatçısının hayali duvar çalışmasıdır, hepsini yaptım. Bir tek şimdi 2007 Ekim-Kasım Kibele Sanat Galerisi İş Kuleleri'nde açacağım sergim için çalışıyorum. İlk başladığım günden bugüne kadar benim elimde kalmış ne varsa sergileyeceğim. Rekrospektif deniliyor.

Ş.D: Toprakla bu kadar meşgul biri peki Türkiye ekonomisini takip ediyor mu, ne düşünüyor?

A.K: Sen bana AB de, hiç bilmem, takip etmem. Ucunda bana saygısızlık gelecek mi, isyankarım o yüzden rakamlara tahammülüm yok, ben neysem oyum, dünya dönüşüne aklım ermez. Akşam eve gidince haber izleyip CNBC-E film ya da mezo kanalı yeter zaten, müthiş bir şey, hayal edemeyeceğin baleleri yapıyorlar, adamlar nerelere gelmiş biz hala neredeyiz.

Ş.D: Her gün dünyadaki küresel ısınmadan bahsediliyor, gelecek endişesi duyuyor musunuz?

A.K: Dünyanın kaç senesi kalmış, 20 yıl sonra gelecek tehlikenin önlemi varsa alınır, hiç umurumda değil. AB'ye de hiç sıcak bakmıyorum. Ne şekerdir Türk toplumu, isyankardır. Benim insanım kendi Türkiye'sini gezmemiş, Avrupa gezecek adam değil ki.

Ş.D: Kendinizi nasıl tarif ediyorsunuz?

A.K: Ben çok gerçeğim, iyi bir şey yapıyorsam çok mutluyum. Benim sayılarla, AB ile işim olmaz, beni toprağımdan ayırmazsınlar. Bu olacaksa hayat bitsin diyorum hep.

“Bizim insanımız kendi ülkesini gezmemiş ki Avrupa gezsin, ucunda zararı dokunacaksa bize ne AB'den”

“Our people has not traveled in their own country, let alone Europe; if it will hurt us, why should we talk about EU?”

Ş.D: Does someone who is so preoccupied with earth follow the Turkish economy? What does she think?

A.K: Tell me EU, I have no clue, I don't follow it. Will disrespect come to me because of that, I revolt, that's why I can't tolerate figures. I am whatever I am, I can't figure how the world turns; when I go home at night I watch the news, CNBC-E film or mezo channel, it's actually enough, it's something tremendous, they do ballets you cannot imagine, where have those people arrived at, where are we still.

Ş.D: Everyday they talk about global warming in the world. Are you worried about the future?

A.K: How many years has the world got left; if there is a measure for the risk to come in 20 years, it will be taken, I don't give a darn. I don't look at EU with favor. How sweet is the Turkish society, it is rebellious. My people have not traveled in Turkey, they're not people to travel in Europe.

Ş.D: How do you describe yourself?

A.K: I am very real, I am very happy if I'm doing something good. I can't have anything to do with numbers, with EU, just let them not take me away from my land. I always say if that's going to happen, let life end.